मृगव्यवायनिधनात्मृगरूपिणोऋषेर्व्यवायनिधनंमैथुनकालेमारणंतस्माद्धेतोः कृच्छ्रांअतिकष्टांआपदंप्रजोत्पत्तिप्रतिबंधकत्वमपिव्यवायकालेमरिष्यसीतिशापंप्राप तत्रआपदिएवंसत्यामपिपार्थानांपांडवानांजन्मप्रभृति जातकर्मादिसंस्कारःप्रभृतिशब्दार्थः तच्चआचारविधेःक्रमश्चशीलरक्षाख्योभूदितिशेषः ॥ ११३ ॥ नचैतद्द्वयंविरुद्धमित्याह मात्रोरिति चशब्दोहेतौ यस्मात्धर्मोपनिषदंप्रतिधर्मःकुलस्त्रीभिरापद्यपत्यार्थेविशिष्टःपुमान्प्रार्थनीयइत्येवंरूपोव्यासवसिष्ठादिभ्योऽपत्यवत्सुविचित्रवीर्यकल्माषपादादिराजदारेषुदृष्टस्तस्यसंरक्षणार्थाउपनिषत्दुर्वाससादत्ताविद्यातांआवर्त्तितां प्रतिप्रतीत्य धर्मादीनांमात्रोःमातरौप्रतिअभ्युपपत्तिःरेतःसेकार्थंगमनंउपपन्नं तस्मात्सत्यामप्यापदिपांडोःपुत्रजन्मादिकंनविरुद्धमेतदित्यर्थः ॥ ११४ ॥ अत्रमातृभ्यामित्यनेनपितुर्मरणंसूच्यते ॥ ११५ ॥ ऋषिभिरिति यत्यदासंवृद्धाइतिपूर्वेणान्वयः तदाधार्त्तराष्ट्रान्धृतराष्ट्रसंबंधिगृहान्प्रतिआनीताइत्यर्थः ॥११६॥ पुत्राश्चेत्यादिधृतराष्ट्रादीन्प्रतियथायोग्यंयोज्यं पांडवाःपांडोःपुत्राएते॥११७॥तानिति शिष्टाःसाधवः

मृगव्यवायनिधनात्कृच्छ्रांप्रापसआपदं॥ जन्मप्रभृतिपार्थानांतत्राचारविधिक्रमः॥१३॥ मात्रोरभ्युपपत्तिश्चधर्मोपनिषदंप्रति॥ धर्मस्यवायोःशक्रस्यदेवयोश्चतथाश्विनोः॥१४॥ तापसैःसहसंवृद्धामातृभ्यांपरिरक्षिताः॥ मेध्यारण्येषुपुण्येषुमहतामाश्रमेषुच॥ १५॥ ऋषिभिर्यत्तदानीताधार्तराष्ट्रान्प्रतिस्वयं॥ शिशवश्चाभिरूपाश्चजटिलाब्रह्मचारिणः॥ १६॥ पुत्राश्चभ्रातरश्चेमेशिष्याश्चसुहृदश्चवः॥ पांडवाएतइत्युक्त्वामुनयोऽतर्हितास्ततः॥ १७॥ तांस्तैर्निवेदितान्दृष्ट्वापांडवान्कौरवास्तदा॥ शिष्टाश्चवर्णाःपौरायेतेहर्षाच्चुक्रुशुर्भृशं॥१८॥ आहुःकेचिन्नतस्यैतेतस्यैतइतिचापरे॥ यदाचिरमृतःपांडुःकथंतस्येतिचापरे॥ ॥ १९॥ स्वागतंसर्वथादिष्ट्यापांडोःपश्यामसंततिं॥ उच्यतांस्वागतमितिवाचोऽश्रूयंतसर्वशः॥२०॥ तस्मिन्नुपरतेशब्देदिशःसर्वानिनादयन्॥ अंतर्हितानांभूतानांनिःस्वनस्तुमुलोऽभवत् ॥ २१॥ पुष्पवृष्टिःशुभागंधाःशंखदुंदुभिनिःस्वनाः॥ आसन्प्रवेशेपार्थानांतद्द्भुतमिवाभवत्॥ २२ ॥ तत्प्रीत्याचैवसर्वेषांपौराणांहर्षसंभवः॥ शब्दआसीन्महांस्तत्रदिवस्पृक्कीर्तिवर्धनः॥ २३॥ तेऽधीत्यनिखिलान्वेदान्शास्त्राणिविविधानिच॥ न्यवसन्पांडवास्तत्रपूजिताअकुतोभयाः॥ २४॥

॥११८॥ नतस्यैतइतिपित्रपेक्षयाअत्युदारमूर्तित्वात् तस्यैतइतिमात्रोःसतीत्वात् अतिदुष्टानामुक्तिर्यदेति चिरमृतःचिरंशापदग्धःअल्पकालाश्वशिशवइतिसंदेहबीजं यद्वा चिरंकृतोदीप्तःकामेनेतिशेषःविप्रशापात् कृतमुंछशिलेजले सत्येदीप्तेपूजितेस्यादितिमेदिनी यद्वा कृतात्सत्यमुपैमीतिव्रतोपायनीयमंत्रलिंगादृतंब्रह्मचर्याख्यंसत्यंतद्वान् ॥११९॥ स्वागतंशोभनमागमनंयुष्माकंयतोवयंदिष्ट्याभाग्येनपांडोःसंततिंपश्यामेतिपौरैरुक्तेस्वागतंसम्यगागतमस्माभिर्युष्मान्प्रतीतिउच्यतांवदतांपांडवानामपिवाचोऽश्रूयंत सर्वशःसर्वैः ॥ १२० ॥ संदिग्धानांसंदेहापनोदकंतदादेवचेष्टितमाहद्वाभ्यां तस्मिन्निति निःस्वनःनिश्चितस्वनः पांडवाएतइत्येवंरूपःशब्दः ॥१२१॥ अद्भुतंदिव्यपुष्पवृष्ट्यादिअत्याश्चर्यं ॥१२२॥तत्प्रीत्यातेषुपांडवेषुप्रेम्णा हर्षसंभवःसाधुशब्दः दिवस्पृक्स्पष्टा॥ १२३॥अकुतोभयाःनिर्भयाः॥ १२४ ॥

Digitized by Google